

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

УДК 336.713

О.П. КВАСОВА,
к.е.н., доцент, Київський національний університет технологій та дизайну,
В.О. ПІВТОРАК,
студент, Київський національний університет технологій та дизайну

Удосконалення організації інвестиційної діяльності банку як один із напрямів його стратегії

У статті наведено підходи щодо визначення поняття «банківські інвестиції». Досліджено роль банківських установ у фінансовій системі країни. Розкрито основні аспекти та типи інвестиційної політики банків під час здійснення фінансової діяльності. З'ясовано пріоритетні напрями управління банківською інвестиційною діяльністю.

Ключові слова: інвестиційна діяльність банків, управління банківськими інвестиціями, банківські інвестиції, інвестиційна політика.

О.П. КВАСОВА,
к.е.н., доцент, Киевский национальный университет технологий и дизайна,
В.О. ПИВТОРАК,
студент, Киевский национальный университет технологий и дизайна

Усовершенствование организации инвестиционной деятельности банка как одно из направлений его стратегии

В статье изложены подходы к определению понятия «банковские инвестиции». Исследована роль банковских учреждений в финансовой системе страны. Раскрыты основные аспекты и типы инвестиционной политики банков при осуществлении финансовой деятельности. Выявлены приоритетные направления управления банковской инвестиционной деятельностью.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность банков, управление банковскими инвестициями, банковские инвестиции, инвестиционная политика.

The article presents approaches to the definition of «investment banking». The role of banks in the financial system. The basic aspects and types of investment policy of banks during the financial activities. Found out priority areas of banking investment activities.

Keywords: investment banking activities, management of bank investments, investment banking, investment policy.

Постановка проблеми. Банківська система є загальною основою сучасної економіки. Результативна діяльність будь-якого банку визначається переліком операцій і послуг, які він пропонує своїм клієнтам. Інвестування є відносно окремою та самостійною сферою банківської діяльності. Банки як учасники, які беруть участь в інвестиційному процесі, повинні забезпечувати ефективне управління значними фінансовими ресурсами як у власних інтересах,

так і в інтересах інших суб'єктів національної економіки. Тому і є необхідним висвітлити основи їхньої діяльності у сфері інвестицій.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Банківська інвестиційна діяльність є мало дослідженою і вивченою, хоча значний внесок в її теоретичний розвиток зробили С.К. Реверчук, А.М. Мороз, О.Д. Вовчак, Б.Л. Луцьків, Т.В. Майорова, О.Ф. Андросова, О.М. Петрук та ін.

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

Мета роботи полягає в теоретичному дослідженні інвестиційної діяльності банку як одного з напрямів його стратегії.

Виклад основного матеріалу. Світовий досвід свідчить, що без залучення та ефективного використання інвестицій країни не в змозі розвивати свою економіку. Акумуляючи державний, приватний чи іноземний капітал, забезпечуючи доступ до сучасних технологій і менеджменту інвестицій, не тільки сприяють формуванню національних інвестиційних ринків, а й пожвавлюють ринки товарів та послуг. Крім того, інвестиції сприяють заходам макроекономічної стабілізації, а також дають можливість вирішувати соціальні проблеми трансформаційного періоду.

Інвестиції є необхідними для розвитку ринкової економіки. Тому що саме інвестиції створюють виробничий потенціал на базі найновіших досягнень науки і техніки, вони визначають конкурентні позиції суб'єктів господарювання країн на зовнішньому та внутрішньому ринках. Комерційні банки є найбільшими інвесторами.

Також варто зазначити, що «банківські інвестиції» є похідною категорією від «інвестицій», що втілюють у собі істотні риси інвестицій взагалі, проте мають специфічні видові форми свого прояву.

На сьогодні немає єдиного підходу до визначення поняття «банківські інвестиції». Прихильники вузького підходу дотримуються думки, що банківські інвестиції пов'язані лише з операціями з цінними паперами. Так, наприклад, О.Ф. Андросова подає таке визначення банківських інвестицій – це вкладання коштів у цінні папери з терміном погашення понад один рік, що мають за мету прибуток [4].

Під банківським інвестиціями передусім розуміють інвестиції які здійснюються комерційними банками, як суб'єктами інвестиційної діяльності.

Якщо інвестиції розуміти як вкладення капіталу з метою подальшого його примноження, то з погляду банку приріст капіталу повинен бути достатнім для того щоб компенсувати комерційному банку відмову від використання наявних фінансових ресурсів для вкладення в інші альтернативні інструменти на фінансовому ринку, винагородити його за ризик і відшкодувати втрати від інфляції в майбутньому інвестиційному періоді [2].

Банківські інвестиції опосередковують процес використання тимчасово вільних грошових коштів у вигляді фінансування капіталовкладень або іншої форми вкладень у реальні активи інвестиційних товарів безпосередньо для обслуговування процесу відтворення. Також вони можуть характеризуватися пропозицією грошових фондів з боку банківської системи, яка є як продавцем, і попитом на ці фонди з боку потенційних учасників інвестиційної діяльності як покупців банківських інвестицій [5].

Прямі банківські інвестиції можна класифікувати так:

1. Інвестиції у власну діяльність. Це, насамперед, інвестиції у власні основні фонди та інші вкладення, які збільшують вартість власних активів банку.

2. Інвестиції в інші види діяльності. Ці інвестиції здійснюються:

а) за рахунок коштів банку – спрямовуються на створення підприємств чи участь у їхній діяльності (крім купівлі акцій), які передусім є елементами інфраструктури банківської діяльності;

б) за рахунок кредитних ресурсів – кредитування клієнтів банку на інвестиційні потреби здійснюється як за рахунок кредитних ресурсів, залучених власними силами банку, так і за рахунок обслуговування цільових кредитних ресурсів на інвестиційні цілі зовнішнього походження.

В умовах ринкового господарювання банки становлять основу фінансової системи країни, будучи основним руслом передачі грошових коштів від тих, хто їх зберігає, до тих, хто інвестує. Потреба залучення коштів в економіку створює об'єктивні передумови для активного залучення банківських інвестицій на тривалі строки [4].

Інвестиційна діяльність банків – це практична діяльність банківських установ щодо реалізації форм інвестицій для отримання доходу, соціального ефекту, підтримки певного рівня ліквідності та платоспроможності чи інших цілей банку.

Б.Л. Луців виділяє два аспекти інвестиційної діяльності банків: власна інвестиційна діяльність банку, спрямована на збільшення доходів банку; інвестиційна діяльність із позицій розвитку економіки, спрямована на забезпечення безперервності процесу відтворення основних засобів. Між цими двома аспектами існують відповідні канали взаємозв'язків, що дає підстави розглядати ці аспекти як єдине ціле.

До занять інвестиційною діяльністю банків спонукають такі причини: розширення дохідної і клієнтської бази; банківське інвестування сприяє максимізації дохідності, ліквідності та платоспроможності; висока ризиковість кредитних операцій і прагнення оптимізувати оподаткування банківських доходів. Інвестиційна діяльність забезпечує банкам певну гарантію доходності та виживання на ринку.

Управління банківськими інвестиціями означає:

– по-перше, встановлювати оптимальну часову та просторову структуру, а також обсяги банківських інвестицій;

– по-друге, підвищувати ефективність банківської інвестиційної діяльності з метою зменшення витрат і отримання високих результатів;

– по-третє, розробляти нові банківські інвестиційні продукти, які б користувалися попитом і змогли б забезпечити банку максимальний прибуток;

– по-четверте, підбирати для банківської інвестиційної діяльності висококваліфікований персонал та ефективно його використовувати [1].

Аналіз інвестиційного клімату в країні – це перший етап управління інвестиціями на рівні банку. До його складу входить розроблення таких прогнозів: динаміки розподілу національного доходу; розвитку приватизаційних проектів; динаміки внутрішнього валового продукту, національного доходу та обсягів виробництва промислової продукції; розвитку окремих інвестиційних ринків, особливо грошового і фондового. Наступний етап – вибір конкретних напрямків інвестиційної діяльності банку з врахуванням стратегії його економічного та фінансового розвитку. На цьому етапі банк визначає галузеву спрямованість своєї інвестиційної діяльності.

Суть інвестиційної діяльності банку зводиться до фінансових та реальних інвестицій. У практичній діяльності зарубіжних і вітчизняних банків фінансові інвестиції є пріоритетним напрямом інвестування, тому що банківський бізнес – це, перш за все, фінансова діяльність. Фінансові інвестиції банку розглядаються як вкладення коштів у різні види фондових

інструментів, а також як вкладення у статутні капітали підприємств.

Багатогранність інвестиційної діяльності комерційного банку з погляду його участі у забезпеченні інвестиційного процесу в країні та досягнення власних цілей передбачає також здійснення ним реальних інвестицій.

Реальні банківські інвестиції – це вкладення капіталу в господарську діяльність банку з метою одержання прибутку чи досягнення соціального ефекту [3].

Що ж до внутрішнього інвестування, то варто зазначити, що за рахунок споживання інвестицій безпосередньо банком вирішуються завдання розвитку його виробничо-технічної бази підвищення рівня компетентності за рахунок поліпшення кадрового забезпечення та рівня кваліфікації персоналу як основи підвищення якості, обсягу та асортименту послуг, що надаються банком.

Якщо ж здійснюється фінансування якісно нових банківських технологій – це інноваційні інвестиції вкладення капіталу, пов'язані з науково-технічним прогресом.

З метою розширення діяльності банку, просування банківського продукту банк здійснює інвестиції у відкриття нових філій та відділень. Мережа філій, яка розташована у безпосередній близькості до клієнтів з висококваліфікованим персоналом, є важливим джерелом залучення депозитів центром прибутків комерційного банку.

На нашу думку, для стимулювання банків України до інвестиційної діяльності потрібно здійснити ряд заходів, таких як:

- запровадження пільг з оподаткування та резервування залежно від складу портфеля цінних паперів і заохочення в такий спосіб комерційних банків займатися довгостроковими вкладеннями коштів в економіку країни;
- відстеження не менше двох разів на тиждень реальних обсягів пасивів з різною часовою стабільністю для запобігання ризику ліквідності;
- перегляд Національним банком України рівня ризику цінних паперів емітентів, у яких держава має значні пакети акцій, щоб запобігти відволіканню великої частини ресурсів комерційних банків для формування резервів;
- полегшення механізму надання кредитів рефінансування під заставу цінних паперів, які знаходяться в інвестиційному портфелі комерційного банку, аби додати банкам впевненості в тому, що вони будь-коли зможуть отримати кредит від Національного банку України і збільшуватимуть обсяги свого інвестиційного портфеля;
- збільшення капіталізації банківських установ за рахунок зниження кількості неконкурентоспроможних, шляхом їх злиття і приєднання;
- прискорення процедури розгляду та затвердження інвестиційних проектів;
- створення у структурі регіональних установ Національного банку України підрозділу з аналізу фондового ринку;
- адаптування класичних положень мінімізації ризику інвестування до особливостей динамічної діяльності сучасних комерційних банків;
- створення у структурі банку підрозділу, який би мобілізував саме довгострокові активи та управляв ними;

– встановлення власних лімітів на інвестиції в цінні папери відповідно до розроблення власної стратегії розвитку банку;

– розробка та запровадження системи оцінки інвестиційної привабливості міст (районів), окремих підприємств ;

– визначення потреб підприємств у інвестиційних ресурсах;

– визначення пріоритетних сфер (галузей) інвестування;

– організація інформування потенційних інвесторів через засоби масової інформації та міжнародну інформаційну мережу Інтернет про правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні й в області, про інвестиційні проекти та пропозиції, а також постійне висвітлення ситуації щодо надходження інвестицій в економіку України, реалізації інвестиційних проектів;

– організація роботи з постійного інформування банківських установ, розташованих на території області, про наявні інвестиційні пропозиції щодо розвитку пріоритетних галузей та підприємств;

– вивчення пропозицій установ комерційних банків щодо кредитування окремих підприємств на території області, складання календарного плану реалізації прийнятих до фінансування проектів;

– надання консультаційних послуг з питань розробки бізнес-планів та підготовки висновків про доцільність їх реалізації в рамках спеціального режиму інвестиційної діяльності;

– організація і проведення семінарів, конференцій з питань інвестиційної діяльності.

Висновки

Інвестиційна діяльність банку – це складне та багатогранне явище. Банк як основний учасник інвестиційних відносин акумулює значні обсяги фінансових ресурсів населення через використання різноманітних грошово-кредитних і фінансових інструментів та переспрямовує їх учасникам інвестиційного процесу для прискорення відтворювального процесу й економічного процесу зростання країни. Тому, на нашу думку, цій сфері потрібно приділяти значну увагу.

Список використаних джерел

1. Вовчак О.Д. Банківська інвестиційна діяльність в Україні: монографія / О.Д. Вовчак. – Львів: Вид-во ЛКА, 2005. – 541 с.
2. Комарницький І.Ф. Інвестиційна діяльність комерційних банків: монографія / І.Ф. Комарницький, Р.Г. Комарницька; Чернівецький національний ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці: Вид-во ЧНУ Рута, 2011. – 259 с.
3. Луців Б.Л. Інвестиційна політика банків: навч. посібн. / Б.Л. Луців, А.О. Тимків. – Тернопіль: Вид-во «Терно-граф», 2011. – 317 с.
4. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: підручник [для студ. ВНЗ] / Т.В. Майорова. – К: Центр навч. літ-ри, 2009. – 472 с.
5. Мельников А.Е. Теоретичні аспекти банківської інвестиційної діяльності / А.Е. Мельников // Наукові праці МАУП: зб. наук. праць. – 2011.
6. Паласевич М.Б. Регулювання банківської інвестиційної діяльності в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / М.Б. Паласевич; Національна академія наук України, Ін-т регіональних досліджень. – Львів, 2010. – 20 с.